

บทที่ 1

การเตรียมเนื้อหาและการจัดระเบียบความคิด

การเตรียมตัวเพื่อพูดหรือเขียน มีสิ่งสำคัญที่ควรศึกษาในเบื้องต้นอยู่สองเรื่อง คือเนื้อหา และการจัดระเบียบความคิด ทั้งนี้เพราะเรื่องทุกอย่างจะต้องมีเนื้อหา และวิธีจัดระเบียบเนื้อหาให้ เป็นไปตามลำดับ ในบทนี้จึงเสนอข้อแนะนำว่า จะเตรียมเนื้อหาอะไร และควรจัดระเบียบ ความคิดของเนื้อหาโดยวิธีใด จึงจะทำให้เรื่องที่พูดหรือเขียนประกอบด้วยเนื้อหาที่ดีมีน้ำหนัก น่าสนใจ และทำให้ผู้อื่นเข้าใจได้อย่างราบรื่น

การเตรียมเนื้อหา

1. การเลือกหัวข้อเรื่อง

ก่อนที่จะพูดหรือเขียน เราต้องเลือกหัวข้อเรื่องที่จะพูดหรือเขียนก่อนสิ่งอื่นใด การเลือกหัวข้อเรื่องหมายถึงการพิจารณาเนื้อหาหรือสาระของเรื่อง ว่ามีความเหมาะสมที่จะนำมากล่าว หรือไม่ การเลือกหัวข้อเรื่องจึงมิได้หมายถึงการเลือกชื่อเรื่อง หรือการตั้งชื่อเรื่องให้โก้เก๋ แต่ต้องคำนึงถึงเนื้อหาหรือสาระของเรื่องเป็นสำคัญ ดังนั้นขั้นตอนในการเลือกหัวข้อเรื่องบางครั้งต้องใช้เวลามากกว่าตอนที่ต้องพูด หรือเขียนเรื่องนั้นจริง ๆ เพราะจะต้องประมวลความรู้ความคิดที่เกี่ยวกับเนื้อหาของเรื่องนั้น ให้เห็นแจ่มชัดอย่างโล่งโล่งเสียก่อน จึงจะลงมือเขียน

หลักการเลือกหัวข้อเรื่อง มีข้อควรพิจารณาดังนี้

1.1 หัวข้อเรื่องนั้นสามารถจำกัดขอบข่ายได้หรือไม่ หัวข้อเรื่องที่ตี้นั้นผู้เขียนต้องสามารถกำหนดเนื้อหาให้อยู่ในขอบข่ายที่จำกัดได้ คือสามารถควบคุมเนื้อหาของเรื่องให้พอเหมาะพอดีกับความยาวที่กำหนดให้ อุปมาเหมือนการเลือกดอกไม้ปักลงในแจกัน ถ้าดอกไม้มีปริมาณมากเกินไป แต่แจกันมีขนาดเล็ก ย่อมไม่สามารถบรรจุดอกไม้ทั้งหมดลงในแจกันได้ จึงจำเป็นต้องเลือกสรรดอกไม้ให้มีปริมาณและขนาดที่เหมาะสมกับแจกัน จึงจะปักลงในแจกันได้ อย่างเหมาะสมงามตา หัวข้อเรื่องก็มีลักษณะเช่นเดียวกับการเลือกกำหนดดอกไม้ที่ปักลงในแจกัน ถ้าหัวข้อเรื่องใดมีเนื้อหาหรือขอบข่ายกว้างเกินไปซึ่งไม่สามารถจำกัดขอบข่ายได้นั้นก็ไม่ควรที่จะเลือก

1.2 หัวข้อเรื่องนั้นเหมาะกับผู้ฟังผู้อ่านหรือไม่ จุดประสงค์ที่สำคัญอย่างยิ่งข้อหนึ่งใน การพูดหรือเขียน คือการสื่อความรู้และความคิดไปยังผู้อ่าน ให้ผู้อ่านได้รับรู้และเข้าใจ ดังนั้นหัวข้อ เรื่องที่เลือก ควรมีเนื้อหาตรงกับความสนใจ ทัศนคติ อารมณ์ และระดับสติปัญญาของผู้รับสาร นั้น ๆ การเลือกหัวข้อเรื่องที่มีเนื้อหาซึ่งผู้ฟังและผู้อ่านไม่เข้าใจ ย่อมไม่ต่างอะไรกับการขัดเคียดสิ่ง ที่เขาไม่ต้องการให้แก่เขา ผลของการสื่อสารย่อมจะได้ประโยชน์น้อยกว่าที่คาดคิดเอาไว้

1.3 หัวข้อเรื่องนั้นเหมาะกับความสามารถของผู้กล่าวผู้เขียนหรือไม่ หัวข้อเรื่องใดที่มี เนื้อหาตรงกับความรู้ สติปัญญา และความสนใจของเรา หรือเป็นหัวข้อเรื่องที่เรามีความรู้ดีก็ควร เลือกเขียนเรื่องนั้น ไม่ควรเลือกหัวข้อเรื่องยากเกินกว่าสติปัญญาที่เรามีอยู่ หรือเป็นเรื่องที่เราไม่รู้ จริง เพราะอาจทำให้เกิดความผิดพลาด หรือบกพร่องได้ง่าย ข้อนี้สรุปง่าย ๆ ก็คือ ควรรู้จัก ประเมินสติกำลังปัญญาความสามารถของตนในการเลือกหัวข้อเรื่องนั่นเอง

1.4 หัวข้อเรื่องนั้นมีข้อมูลสนับสนุนเพียงพอหรือไม่ หัวข้อเรื่องที่จะเขียนให้เนื้อหา สมบูรณ์ได้นั้น จำเป็นต้องมีข้อมูลหรือรายละเอียดที่สนับสนุนมากพอ กล่าวคือสามารถหารายละเอียด หรือข้อมูลที่จะประกอบเนื้อหา เพื่อให้มีหลักฐานและเหตุผลชัดเจนที่ผู้อ่านผู้ฟังจะเชื่อถือได้ โดยเฉพาะหัวข้อเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความจริงหรือเป็นวิชาการ จะกล่าวอะไรออกมาลอย ๆ โดยไม่มี ข้อมูลอย่างชัดเจนไม่ได้ ข้อมูลและรายละเอียดต่าง ๆ ที่นำมาประกอบนั้น นอกจากจะทำให้เนื้อหา สมบูรณ์แล้ว ยังช่วยให้ผู้ฟังผู้อ่านสามารถสืบค้นหาความจริงหรือพิสูจน์ข้อเท็จจริง และ ประเมินผลงานของเรื่องนั้นได้อีกด้วย ว่าผู้พูดผู้เขียนได้กล่าวอย่างมีน้ำหนักหรือยกเมฆเคเอา

1.5 หัวข้อเรื่องนั้นมีเนื้อหาชัดเจนหรือไม่ หัวข้อเรื่องบางเรื่องอาจก่อให้เกิดปัญหาใน การวินิจฉัยว่าจะตัดสินใจอย่างไร เช่น เป็นหัวข้อเรื่องซึ่งกำลังถกเถียงกันยังไม่ยุติคดี หรือเป็น หัวข้อเรื่องที่มีเนื้อหาคลุมเครือก็ดี หรือเป็นหัวข้อเรื่องที่ไม่สามารถที่จะตีประเด็นความให้แตกได้ก็ ดี หัวข้อเรื่องเหล่านี้ล้วนมีปัญหาไม่ควรจะเลือก เพราะทำให้เราไม่สามารถวิเคราะห์เรื่องนั้นได้ อย่างทะลุปรุโปร่ง เหมือนกับการเดินทางที่ยังคาดคะเนไม่ได้ว่าจุดหมายปลายทางข้างหน้าเป็น อย่างไร ดังนั้นควรเลือกหัวข้อเรื่องที่มีประเด็นชัดเจน และเนื้อหานั้นลงตัวเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป

1.6 หัวข้อเรื่องนั้นท้าทายและเป็นสิ่งใหม่หรือไม่ ความแปลกใหม่เป็นสิ่งที่คนทั่วไป สนใจ เพราะคนส่วนมากไม่ชอบฟังหรืออ่านเรื่องซ้ำ ๆ จำเจ ดังนั้น ถ้ามีโอกาสเลือกหัวข้อเรื่องได้ อย่างอิสระ ควรเลือกหัวข้อเรื่องที่สามารถนำเสนอความคิดเห็นแปลก ๆ ใหม่ ๆ ดีกว่าเลือกหัวข้อ เรื่องที่มีผู้เคยเขียนไว้แล้ว เพราะหัวข้อเรื่องที่น่าเสนอความคิดเห็นใหม่ ๆ ลงไปนั้น ย่อมท้าทาย ผู้ฟังผู้อ่านมากกว่ากัน ทั้งยังสร้างสรรค์เรื่องราวใหม่ ๆ ให้ผู้อื่นได้รับรู้ด้วย

1.7 หัวข้อเรื่องนั้นมีจุดมุ่งหมายอย่างไร ตามปรกติการพูดหรือเขียนเรื่องอะไรก็ตาม ควรจะได้ตั้งจุดมุ่งหมายเอาไว้ล่วงหน้าก่อนว่า พูดหรือเขียนเรื่องนั้นไปทำไม แนวของเรื่องจะเป็นอย่างไร และจะใช้กลวิธีในการเดินเรื่องเพื่อให้ผู้ฟังผู้อ่านเข้าใจได้ตรงจุดหมายอย่างไร เช่น ใช้วิธียกตัวอย่าง เปรียบเทียบ หรือวิเคราะห์ ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อให้เนื้อความทุกตอนของเรื่องกลมกลืนและประสานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทำให้เรื่องมีเอกภาพและทรงไว้ซึ่งใจความสำคัญเพียงอย่างเดียว

2. แหล่งที่มาของหัวข้อเรื่อง

ถ้าเรื่องที่จะพูดหรือเขียนนั้น ไม่ได้กำหนดหัวข้อเรื่องมาให้ เราจำเป็นต้องเลือกหาหัวข้อเรื่องเอาเอง ซึ่งอาจจะได้มาจากหลายทาง เช่น จากการอ่าน การฟัง การสังเกต การคิดนึก ตรึกเอา หรือได้มาจากประสบการณ์ตรง ฯลฯ แต่หัวข้อเรื่องส่วนมากเรามักได้มาจากการอ่านหนังสือต่าง ๆ ทั้งที่เป็นพวกคำรับตำรา หนังสือพิมพ์รายวัน และวารสารหรือนิตยสารต่าง ๆ ฯลฯ หลักสำคัญในการอ่าน นอกจากรู้จักใช้ส่วนประกอบต่าง ๆ ของหนังสือแล้ว ควรสร้างนิสัยการอ่านที่สืบทอดกันไปด้วย กล่าวคือ

2.1 มีนิสัยช่างถาม เช่น เรื่องที่อ่านนี้เป็นจริงหรือไม่ ความคิดใหญ่ ๆ ของเรื่องนี้คืออะไร เรื่องนี้แก้ปัญหาอะไรบ้าง

2.2 มีนิสัยสร้างภาพพจน์ขึ้นในใจ เช่น หลับตานึกภาพที่เกิดขึ้นตามเนื้อเรื่องที่ได้อ่านมา หรือเขียนแผนภาพเพื่อประกอบความคิด

2.3 มีนิสัยต่อเติมใจความที่บกพร่อง เช่น เรื่องที่อ่านเป็นเรื่องที่เคยผ่านมาแล้ว และมีบางตอนที่ผู้แต่งกล่าวไม่ละเอียด ก็ให้เอาประสบการณ์ของตนต่อเติมเข้าไปให้สมบูรณ์

2.4 มีนิสัยบันทึกข้อความสำคัญไว้ เช่น ชิดเส้นใต้ใจความสำคัญ ทำโครงเรื่องที่ได้อ่านและจดจำคำเหล่านี้ไว้เป็นคถิ

2.5 มีนิสัยทดสอบคุณค่าของเรื่องที่ตนอ่าน เช่น เรื่องที่อ่านนี้ดีแค่ไหน แก้ปัญหาที่ผู้อ่านตั้งไว้หรือไม่ และข้อบกพร่องของเรื่องนี้คืออะไร

ส่วนหัวข้อเรื่องที่ได้มาจากแหล่งอื่น ๆ ก็อาจนำมาพูดหรือเขียนได้เหมือนกัน ถ้าเนื้อหาของเรื่องมีลักษณะอยู่ในข่ายดังที่กล่าวมาแล้วใน ข้อ 1.

3. การจำกัดขอบข่ายเนื้อหาของหัวข้อเรื่อง

ขั้นสำคัญขั้นหนึ่งในการปรับปรุงหัวข้อเรื่อง คือการจำกัดเนื้อหาของเรื่องให้แคบลงพอเหมาะกับความยาวที่กำหนดให้ เช่น ถ้าต้องการเขียนเรื่องที่มีขนาดความยาวราวสามหน้ากระดาษเขียนรายงาน (หรือสามหน้ากระดาษพิมพ์ดีดขนาดสั้น) รายละเอียดที่จะนำมากล่าวก็

จะมากไปกว่านี้ไม่ได้ ตัวอย่างเรื่องที่มีเนื้อหาว้างเกินกว่าที่จะกล่าวถึงรายละเอียดให้เกินกว่าสามหน้ากระดาษได้ เช่น เรื่อง “การลงโทษประหารชีวิต” เรื่อง “การศึกษา” เรื่อง “การทำแท้ง” เรื่อง “การแต่งงาน” ฯลฯ หัวข้อเรื่องทำนองนี้จำเป็นต้องให้รายละเอียดมาก บางเรื่องอาจมีความยาวเป็นหนึ่งเล่มหนังสือ และบางเรื่องอาจเขียนเป็นเล่มหนังสือที่มีความยาวหลายเล่ม

เนื่องจากหัวข้อเรื่องบางเรื่องมีรายละเอียดในด้านเนื้อหาว้างขวางเกินไป การฝึกเขียนความเรียงสั้น ๆ จึงจำเป็นต้องพิถีพิถันในการจำกัดขอบข่ายของเนื้อหาให้แคบลงไป จนพอที่เราจะเขียนได้ ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างของหัวข้อเรื่องที่ควรอภิปรายร่วมกัน หรือควรจะได้ใคร่ครวญอย่างรอบคอบ ว่ามีเนื้อหาเหมาะสมที่จะนำมาเขียนเป็นความเรียงสั้น ๆ หรือพูดในเวลาจำกัดไม่เกิน 10 นาที ได้หรือไม่

- (1) ทำไมข้าพเจ้าจึงสนับสนุนการลงโทษประหารชีวิต
- (2) ทำไมกาแฟจึงดีกว่าสุรา
- (3) ประโยชน์ของชีวิตสมรส
- (4) กีฬา
- (5) การเล่นกีฬา
- (6) เบื้องหลังชีวิตสมรส
- (7) กฎหมายการทำแท้งในยุโรป
- (8) ประเพณีการแต่งงานในแอฟริกา
- (9) การลงโทษประหารชีวิตในสมัยกรุงศรีอยุธยา
- (10) หลักการเลือกคู่ครองในการแต่งงาน
- (11) บ่อเกิดและพัฒนาการของสถาบันพระสงฆ์ไทย
- (12) วิธีลงโทษประหารชีวิตโดยใช้มาตรา 21 ในปัจจุบัน

หัวข้อเรื่องที่ยกมาเป็นตัวอย่างนี้จะเห็นว่า มีอยู่หลายหัวข้อที่ไม่สามารถเขียนให้หมดภายในสามหน้ากระดาษหรือพูดให้จบภายในเวลาจำกัดได้ และมีบางหัวข้อที่พอจะกำหนดรายละเอียดของเนื้อหาให้เหมาะกับความยาวนี้ คือหัวข้อเรื่องที่ 1, 2, 3, 10 และ 12

การจำกัดเนื้อหาให้แคบลงมีวิธีทำได้ดังนี้ คือ พยายามซอยเนื้อหาของหัวข้อเรื่องนั้นแยกออกเป็นส่วน ๆ แล้วพิจารณาว่าส่วนที่ถูกซอยย่อยออกไปนั้นมีส่วนใดซึ่งมีเนื้อหาพอเหมาะที่จะใช้เป็นหัวข้อเรื่องใหม่ให้พอดีกับความยาวที่จะเขียนได้ ตัวอย่างเช่น หัวข้อเรื่องที่ (4) เรื่อง “กีฬา” เป็นหัวข้อเรื่องที่มีเนื้อหาเกินกว่าสามหน้ากระดาษ ลองเอาหัวข้อเรื่องนี้มาซอยเนื้อหา

- หัวข้อเรื่องใหม่ 1 สาเหตุของการว่างงาน
- หัวข้อเรื่องใหม่ 2 ปัญหาของการว่างงานที่มีผลต่อเศรษฐกิจ
- หัวข้อเรื่องใหม่ 3 วิธีแก้ปัญหการว่างงาน
- หัวข้อเรื่องใหม่ 4 วิธีลดปัญหาคนว่างงาน
- หัวข้อเรื่องใหม่ 5 เปรียบเทียบจำนวนการว่างงานระหว่างประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่น
- หัวข้อเรื่องใหม่ 6 การป้องกันปัญหาการว่างงาน
- หัวข้อเรื่องใหม่ 7 เปรียบเทียบอัตราคนว่างงานของประเทศไทยในรอบสิบปีที่ผ่านมา ฯลฯ

4. การตั้งจุดมุ่งหมายของหัวข้อเรื่อง

เมื่อปรับปรุงหัวข้อเรื่องให้แคบลง จนมีขอบข่ายรายละเอียดเนื้อหาเหมาะสมแล้วก็ไม่ควรคิดว่าเริ่มลงมือเขียนได้ ควรจะคิดถึงขั้นตอนที่จะทำต่อไปอีกขั้นตอนหนึ่งคือตั้งจุดมุ่งหมายของเรื่องเสียก่อน เพราะตามปกติหัวข้อเรื่องไม่มีจุดมุ่งหมายกำกับไว้ จึงควรเขียนจุดมุ่งหมายของเรื่องกำกับไว้ด้วย เพื่อจะได้ทราบทิศทางของเรื่องหรือแนวของเรื่อง ว่าต้องการข้อมูลหรือรายละเอียดอะไรมาสนับสนุนหัวข้อเรื่องเดียวกัน ถ้าตั้งจุดมุ่งหมายต่างกันย่อมต้องการข้อมูลหรือรายละเอียดที่สนับสนุนไม่เหมือนกัน อีกประการหนึ่งการตั้งจุดมุ่งหมายของหัวข้อเรื่องจะช่วยให้โน้มน้าวใจผู้อ่านได้ด้วย คือเมื่อผู้อ่านทราบว่าเราตั้งจุดมุ่งหมายตรงกับใจผู้อ่าน เขาก็อยากอ่านเรื่องของเรา

ลองพิจารณาหัวข้อเรื่องต่อไปนี้จะเห็นว่าหัวข้อเรื่องเพียงเรื่องเดียว สามารถแปลงเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญที่แตกต่างกันออกได้หลายประการ คือ

ตัวอย่าง

- หัวข้อเรื่อง ความลำเอียงของข่าวที่เสนอทางโทรทัศน์
- จุดมุ่งหมายที่ 1 จงแสดงว่าข่าวที่เสนอทางโทรทัศน์ไม่ลำเอียง
- จุดมุ่งหมายที่ 2 จงแสดงว่าข่าวที่เสนอทางโทรทัศน์ลำเอียง
- จุดมุ่งหมายที่ 3 จงสรุปคากล่าวของผู้ที่เชื่อว่าข่าวที่เสนอทางโทรทัศน์มีทั้งลำเอียงและไม่ลำเอียง
- จุดมุ่งหมายที่ 4 จงอภิปรายเหตุผลว่าทำไมข่าวที่เสนอทางโทรทัศน์ไม่ควรลำเอียง

- จุดมุ่งหมายที่ 5** จงอภิปรายเหตุผลว่าทำไมข่าวที่เสนอทางโทรทัศน์ควรรายงานแต่ข้อเท็จจริงเท่านั้น
- จุดมุ่งหมายที่ 6** จงอธิบายกลวิธีเพื่อพิสูจน์ว่าข่าวที่เสนอทางโทรทัศน์มีความลำเอียง
- จุดมุ่งหมายที่ 7** จงสรุปความลำเอียงของข่าวที่เสนอทางโทรทัศน์ในรอบสิบปีที่ผ่านมา

พึงสังเกตว่า จากหัวข้อเรื่องเดียวกัน ถ้าตั้งจุดมุ่งหมายแตกต่างกันออกไปแล้วจะเขียนแนวเรื่องต่างกันออกได้หลายแนว และมีเนื้อหารวมทั้งรายละเอียดต่าง ๆ ที่ไม่เหมือนกัน ด้วยเหตุนี้เมื่อจะเขียนเรื่องจากหัวข้อเรื่องใด ควรตั้งจุดมุ่งหมายให้ชัดเจนลงไป ว่ามีจุดมุ่งหมายอะไรเพียงจุดมุ่งหมายเดียว จุดมุ่งหมายเป็นเครื่องแสดงนัยของเรื่อง หรือช่วยควบคุมทิศทางของเรื่องมิให้เขว อีกทั้งยังเป็นเครื่องช่วยให้งานของผู้เขียนแจ่มแจ้งชัดเจนยิ่งขึ้น

การเขียนจุดมุ่งหมายของเรื่อง เพื่อเป็นเครื่องเตือนใจให้ลงมือเขียนเรื่องได้คั้นควรเริ่มต้นด้วยคำว่า “จง” นำหน้าข้อความที่เป็นจุดมุ่งหมายนั้น จะได้เป็นเครื่องบังคับตัวเราให้เขียนเรื่องไปตามจุดมุ่งหมาย ไม่ออกนอกกลุ่มนอกรทาง

5. การเขียนประโยคกล่าวนำ

เมื่อได้ตกลงใจเขียนข้อความที่เป็นจุดมุ่งหมายเสร็จแล้ว เราควรจะใช้เวลาเพื่อทำงานในขั้นต่อไป คือเขียนประโยคที่เจาะจงหมวดเนื้อหาของหัวข้อเรื่องนั้นเอาไว้ทั้งหมดโดยรวม ๆ ประโยคที่เจาะจงหมวดเนื้อหาทั้งหมดนี้เรียกว่า **ประโยคกล่าวนำ** บางทีเราอาจรู้สึกประหลาดใจที่จู่ ๆ ก็หมวดเรื่องราวทั้งหมดที่เรายังไม่ได้เขียน ทั้งนี้เพราะประโยคกล่าวนำไม่เหมือนกับตอนสรุปที่เป็นตอนจบของความสำเร็จที่เราได้เขียนไปแล้ว แต่ประโยคกล่าวนำมีไว้เพื่อช่วยให้เราเลือกสรรเนื้อหาที่จะมาเขียนได้ถูกต้อง ช่วยเตือนความคิดของเราให้มั่นคง กับยังช่วยป้องกันมิให้เราเขียนเนื้อหาออกนอกเรื่อง ตามปรกติแล้วประโยคกล่าวนำมักจะเขียนต่อจากข้อความที่เป็นจุดมุ่งหมายของหัวข้อเรื่อง เป็นข้อความที่แสดงขอบข่ายเนื้อหาของเรื่องและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของเรื่อง

ลองพิจารณาข้อความที่เป็นประโยคกล่าวนำ โดยเขียนต่อจากข้อความที่เป็นจุดมุ่งหมายของเรื่อง “ความลำเอียงของข่าวที่เสนอทางโทรทัศน์” ที่ได้ยกไปแล้วในตอนต้น ขอให้สังเกตการเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อความที่เป็นจุดมุ่งหมายมาเป็นประโยคกล่าวนำ ว่าจะต้องสอดคล้องกันเสมอ

ตัวอย่าง

- หัวข้อเรื่อง** ความลำเอียงของข่าวที่เสนอทางโทรทัศน์ตอนลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
- จุดมุ่งหมาย 1** จงแสดงข่าวที่เสนอทางโทรทัศน์ไม่ลำเอียง
- ประโยคกล่าวนำ 1** การสืบหาข่าวที่เสนอทางโทรทัศน์ได้สัดส่วนสมดุลกัน เพราะว่าผู้ควบคุมรายการออกโทรทัศน์ ได้วางระเบียบถ่ายทอดการหาเสียงให้เวลาแก่พรรคฝ่ายค้านครั้งหนึ่ง แต่ที่ดูเหมือนว่าข่าวลำเอียงมีสาเหตุมาจากธรรมชาติของข่าวนั้นเอง ซึ่งผู้รายงานข่าวจะรายงานอย่างตรงไปตรงมาตามข่าวนั้น
- จุดมุ่งหมาย 2** จงแสดงว่าข่าวที่เสนอทางโทรทัศน์ลำเอียง
- ประโยคกล่าวนำ 2** การสืบหาข่าวที่เสนอทางโทรทัศน์ไม่ได้สัดส่วนสมดุลกัน แม้ว่าผู้ควบคุมการออกรายการโทรทัศน์จะให้เวลาแก่พรรคฝ่ายค้านเท่ากับพรรคของรัฐบาล แต่การรายงานข่าวนั้นบิดเบือนเพราะผู้ถ่ายทอดข่าวได้บิดเบือนเลือกตัดเหตุการณ์ของข่าวบางตอนออกไปและใช้ภาษาบรรยายข่าวที่มีอิทธิพลชักนำให้ผู้ชมหลงผิด
- จุดมุ่งหมาย 3** จงอธิบายกลวิธีเพื่อพิสูจน์ว่าข่าวที่เสนอทางโทรทัศน์มีความลำเอียง
- ประโยคกล่าวนำ 3** ความลำเอียงของการรายงานข่าวทางโทรทัศน์ ที่เลือกตัดต่อ

เฉพาะ

เหตุการณ์บางตอน โดยนำข่าวตอนนั้นไปเปรียบเทียบกับกรบันทึกข่าวของสถานีโทรทัศน์ช่องอื่นที่ต่างเครือกันและสังเกตการใช้ภาษาที่รายงานข่าวว่าตอนใดให้ความรู้สึกที่ดีหรือไม่ดีต่อผู้ฟังอย่างไร

จะเห็นว่าข้อความที่เป็นประโยคกล่าวนำเขียนขยายได้เต็มทีมากกว่าข้อความที่เป็นจุดมุ่งหมาย เพราะประโยคกล่าวนำทำหน้าที่อนุมานหรือคาดการณ์เนื้อหาสำคัญของเรื่องทั้งหมดไว้ล่วงหน้าว่าจะเป็นอย่างใด หรือกล่าวให้เข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้นก็คือ ข้อความที่เป็นจุดมุ่งหมายซึ่งบังจุดหมายปลายทางของผู้เขียน ส่วนประโยคกล่าวนำเป็นวิธีการที่จะมุ่งไปสู่จุดมุ่งหมายนั้น และ

โปรดระลึกไว้เสมอว่า ประโยคกล่าวนำต้องเขียนให้เป็นประโยคที่สมบูรณ์เสมอ อย่าเขียนให้ขาด ๆ ห้วน ๆ ขาดความชัดเจนแจ่มแจ้ง

อีกประการหนึ่งก็คือประโยคกล่าวนำนั้น ได้บอกสาระสำคัญของเรื่องที่จะเขียนทั้งหมด นอกจากจะเขียนให้เป็นประโยคที่สมบูรณ์ยังไม่พอ จำเป็นต้องเขียนให้กระชับรัดกุมและแม่นยำที่สุด อย่าเขียนให้เยิ่นเย้อ หรือใช้คำฟุ่มเฟือยโดยไม่จำเป็น

รูปของประโยคกล่าวนำที่ดีนอกจากมีลักษณะสองประการที่กล่าวมาแล้ว มีอีกประการหนึ่งที่สำคัญคือ การเขียนประโยคกล่าวนำ ควรนำไปปรับให้ขยายรายละเอียดได้ง่ายเมื่อเวลาลงมือเขียนเรื่องนั้นจริง ๆ การเขียนประโยคกล่าวนำให้ขยายรายละเอียดได้ง่ายก็คือ การแบ่งความคิด ประโยคกล่าวนำนั้นออกเป็นสองหรือสามส่วน เพื่อเป็นเครื่องนำความคิดไปสู่รายละเอียดของเรื่อง ได้สะดวกขึ้น ตัวอย่างเช่น

- (1) ประชากรที่อาศัยอยู่ในชนบทมีลักษณะคล้ายคลึงกัน (ยังไม่ได้แบ่งความคิด)
ประชากรที่อาศัยอยู่ในชนบทมีลักษณะของอายุ เชื้อชาติและการปกครองที่คล้ายคลึงกัน (แบ่งความคิดออกเป็นสามส่วน)
  - (2) การลงโทษประหารชีวิตควรยกเลิก (ยังไม่ได้แบ่งความคิด)
การลงโทษประหารชีวิตควรยกเลิกเพราะไม่มีประโยชน์และไร้มนุษยธรรม (แบ่งความคิดออกเป็นสองส่วน)
  - (3) ความเรียงเรื่องนี้เป็นเรื่องลือเลือน (ยังไม่ได้แบ่งความคิด)
ความเรียงเรื่องนี้ลือเลือนทั้งวัยรุ่นและผู้สูงอายุ (แบ่งความคิดออกเป็นสองส่วน)
  - (4) สิ่งแวดล้อมเป็นพิษสร้างปัญหาให้แก่นุญช์มาก (ยังไม่ได้แบ่งความคิด)
อากาศเสียและน้ำเน่าสร้างปัญหาให้แก่นุญช์มาก (แบ่งความคิดออกเป็นสองส่วน)
- ฯลฯ

จะเห็นว่าประโยคที่สองของแต่ละตัวอย่างไม่เพียงแต่จะบอกให้เราทราบว่า จุดหมายปลายทางของเรื่องอยู่ที่ไหน แต่ยังบอกให้ทราบว่าบรรลุถึงจุดหมายปลายทางนั้นได้อย่างไร คือช่วยให้เราสามารถจัดลำดับเนื้อหาอย่างมีระเบียบและขยายเนื้อหาได้อย่างเป็นสัดส่วน ดังในตัวอย่างที่ 1 ถ้าเราไม่แบ่งประโยคใจความออกเป็นส่วน ๆ เพียงแต่บอกว่า “ประชากรที่อาศัยอยู่ในชนบทมีลักษณะคล้ายคลึงกัน” เวลาเขียนจริง ๆ ก็อาจนึกไม่ออกว่าจะขยายความจัดระเบียบความคิดอย่างไร คือยังไม่เห็นแจ่มแจ้งว่า “มีลักษณะคล้ายคลึงกันในเรื่องอะไร” แต่ถ้าแบ่งข้อความและความคิดออกเป็น “มีลักษณะคล้ายคลึงกันในเรื่องอายุ เชื้อชาติ และการปกครอง” เราก็มีประเด็นที่จะพูดขยายความได้ถึงสามประเด็น ซึ่งทำให้ความคิดของเราชัดเจนและใส่รายละเอียดเพิ่มเติมได้ตาม

ประเด็นที่เราแบ่งออกเป็นส่วน ๆ คือ ความคล้ายคลึงของอายุประเด็นหนึ่ง ความคล้ายคลึงของเชื้อชาติประเด็นหนึ่ง และอีกประเด็นหนึ่งคือ ความคล้ายคลึงกันของการปกครอง ตัวอย่างในข้อที่ (2), (3) และ (4) ก็ทำนองเดียวกันกับข้อแรก

นอกจากนั้นการแบ่งความคิดในประโยคกล่าวนำ ควรจะคาดไว้ล่วงหน้า จะขยายความให้รายละเอียดสนับสนุนอะไร **ไม่ควรเขียนประโยคกล่าวนำแบบบอกเล่าและไม่สามารถชี้บ่งเหตุผลที่จะนำมาสนับสนุนนั้น** ตัวอย่าง เช่น

(1) **ประโยคกล่าวนำ** วันนี้ฝนตก

ประโยคกล่าวนำที่ยกมานี้เป็นประโยคบอกเล่าธรรมดา **ไม่มีความคิดที่สนับสนุนชัดเจนยังไม่ทราบว่าจะขยายความอย่างไร** ควรบอกเหตุผลหรือเหตุการณ์ที่สนับสนุนว่า **ทำไมฝนจึงตกด้วย** ควรปรับปรุงแก้ไขในการทำงานนี้ คือ

ประโยคกล่าวนำ วันนี้ฝนจะตกเพราะท้องฟ้ามีเมฆครึ้ม และเครื่องบารอมิเตอร์ชี้บอกว่าอากาศมีความกดต่ำ

(2) **ประโยคกล่าวนำ** นายแดงคิดว่าเขาเป็นไข้หวัด (เป็นประโยคบอกเล่าธรรมดาไม่บอกเหตุผลสนับสนุน)

ตัวอย่างนี้ควรแก้ไขในการทำงานว่า

ประโยคกล่าวนำ นายแดงคิดว่าเขาเป็นไข้หวัด เพราะมีน้ำมูกไหล หายใจไม่สะดวก ปวดศีรษะและมีอาการคันเนื้อคันตัว (บอกเหตุผลสนับสนุน) เป็นต้น

สรุปข้อเตือนใจในการเขียนประโยคกล่าวนำ

- (1) ประโยคกล่าวนำถูกต้องแน่นอนและมีความเกี่ยวข้องโดยตรงต่อหัวข้อเรื่องและจุดมุ่งหมายหรือไม่
- (2) ประโยคกล่าวนำบอกสาระสำคัญของเรื่องอย่างแม่นยำและชัดเจนหรือไม่
- (3) ผู้อ่านสามารถพยากรณ์แนวเรื่องที่จะเขียนโดยดูจากประโยคกล่าวนำ **ว่าทำได้กระจำงหรือไม่**
- (4) ประโยคกล่าวนำกว้างเกินกว่าที่จะขยายความคิดหรือนำเสนอเนื้อหาหรือไม่
- (5) ประโยคกล่าวนำจำกัดเนื้อหาของเรื่องให้เหมาะสมกับความยาวหรือไม่
- (6) ประโยคกล่าวนำเขียนข้อความได้สมบูรณ์และตรงจุดหมายหรือไม่
- (7) ประโยคกล่าวนำสามารถบอกรายละเอียดที่สนับสนุนได้พอเพียงหรือไม่

(8) ประโยคกล่าวนำนั้นตรงกับความสนใจของท่านหรือไม่

การจัดระเบียบความคิด

เมื่อเลือกหัวข้อเรื่อง จำกัดขอบข่ายเนื้อหา ตั้งจุดมุ่งหมาย และเขียนประโยคกล่าวนำได้เรียบร้อยแล้ว ต่อมาก็ถึงขั้นตอนที่จัดระเบียบความคิดของเรื่องที่จะเขียนว่าจะลำดับเนื้อหาอย่างไรให้ผู้อ่านเข้าใจง่ายหรือถูกต้องรวดเร็วและไม่สับสน

การจัดระเบียบความคิดมีเรื่องที่ต้องทำความเข้าใจหลายประการคือ ต้องรู้จักวิเคราะห์ความคิด รู้จักเลือกสรรความคิด รู้จักจัดหมวดหมู่ความคิด รู้จักลำดับความคิด และรู้จักขยายความคิดตามลำดับ

1. การวิเคราะห์ความคิด

การวิเคราะห์ความคิดของเรื่อง เป็นขั้นตอนที่ทำต่อเนื่องจากการเขียนประโยคกล่าวนำ เช่น ต้องการเขียนความเรียงให้มีความยาวไม่เกิน 3 หน้ากระดาษรายงาน ดังนี้

หัวข้อเรื่อง ปัญหาความไม่เสมอภาคทางการศึกษาในประเทศไทย

จุดมุ่งหมาย จงชี้แจงสาเหตุของความไม่เสมอภาคทางการศึกษาในประเทศไทย

ประโยคกล่าวนำ ปัญหาความไม่เสมอภาคทางการศึกษาในประเทศไทย เกิดมาจากสาเหตุสำคัญสองประการ คือ ความเหลื่อมล้ำอันเกิดจากสภาพแวดล้อม กับความเหลื่อมล้ำอันเกิดจากระบบการศึกษา

จากประโยคกล่าวนำแบ่งความคิดที่เป็นเหตุผลสนับสนุนหัวข้อเรื่องออกเป็นสองส่วนใหญ่ ๆ ที่เราต้องนำมาอภิปรายให้รายละเอียดคือ

ก. อภิปรายเรื่องความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาอันเกิดจากสภาพแวดล้อม

ข. อภิปรายเรื่องความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาอันเกิดจากระบบการศึกษานอง ความคิดสองตอนนี้จัดว่าเป็นหัวใจของเรื่องที่จะเขียน ซึ่งเราแยกออกมาให้ชัดเจน เพื่อจะได้ทราบว่ามีความคิดสำคัญกี่ประเด็นที่เราจะเขียนจริง ๆ ลักษณะเช่นนี้เราเรียกว่า **วิเคราะห์ความคิดของเรื่อง** การวิเคราะห์ความคิดช่วยให้เราทราบว่า จะต้องนำความคิดและรายละเอียดอะไร มาสนับสนุนประโยคกล่าวนำของหัวข้อเรื่อง

เมื่อแยกความคิดสำคัญหรือความคิดหลักได้แล้ว ต่อมาลองคิดว่ามีความคิดอะไรอีกบ้างที่เกี่ยวข้องกับความคิดหลักหรือความคิดสำคัญที่เราจะเขียนหรืออภิปราย ก็ประมวลความคิด

ที่เกี่ยวข้องนั้นให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และควรเป็นความคิดที่เกี่ยวข้องกับประโยคลำนำ แล้วเขียนหัวข้อความคิดลงไปเป็นข้อ ๆ สมมติว่าความคิดที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อเรื่องนี้มีดังนี้

1. ความเหลื่อมล้ำอันเกิดจากสภาพแวดล้อม
2. ความเหลื่อมล้ำอันเกิดจากระบบการศึกษา
3. เหตุอันเนื่องจากสภาพเศรษฐกิจ
4. เหตุอันเนื่องจากสังคม
5. เหตุอันเนื่องจากระบบการบริหาร
6. เหตุอันเนื่องจากความสามารถของบุคคล
7. เหตุอันเนื่องจากการศึกษาอยู่ในวงจำกัด
8. เหตุอันเนื่องจากความแตกต่างในคุณภาพของการศึกษา
9. เหตุอันเนื่องจากการสอบคัดเลือก
10. เหตุอันเนื่องจากภาวะด้านการลงทุนในแต่ละระดับการศึกษาไม่เสมอภาคกัน
11. เหตุอันเนื่องจากการจัดการศึกษาของเอกชน
12. เหตุอันเนื่องจากเด็กยากจน
13. เหตุอันเนื่องจากเด็กไม่เอาใจใส่
14. เหตุอันเนื่องจากมีครูมากเกินไป จนครูล้นงาน
15. สังคมแบ่งออกเป็นชนชั้น ทำให้เกิดการแก่งแย่งที่เรียน

จะเห็นว่าการประมวลความคิดเกี่ยวกับเรื่องที่เราเขียนออกเป็นส่วนย่อย ๆ โดยการวิเคราะห์นี้ ทำให้เรามองเห็นรายละเอียดที่จะนำมาสนับสนุนหัวข้อเรื่องที่เราจะเขียนมากมาย แต่มิได้หมายความว่าเมื่อเราทำงานมาถึงขั้นนี้แล้วจะลงมือเขียนได้ เท่านั้นยังไม่พอ จะต้องศึกษาเรื่องการเลือกสรรความคิดเสียก่อน

2. การเลือกสรรความคิด

เมื่อได้ประมวลความคิดต่าง ๆ ออกเป็นข้อ ๆ ดังที่กล่าวมาแล้วในข้อ 1. ขั้นตอนต่อไป นำเอาความคิดทุก ๆ ข้อที่ประมวลได้ มาพิจารณาดูว่า มีหัวข้อความคิดอะไรบ้างที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อเรื่อง และมีความคิดในหัวข้อใดที่อยู่นอกหัวข้อเรื่อง แล้วตัดหัวข้อความคิดที่ไม่เกี่ยวข้องนั้นออกไป กระบวนการเช่นนี้เรียกว่า **การเลือกสรรความคิด** การทำงานในขั้นนี้คล้าย ๆ กับเราได้วัตถุหลายชนิดปนกันมาจำนวนหนึ่ง แล้วเราต้องการแยกเอาวัตถุที่เราต้องการออกมาเพียงอย่างเดียว

แล้วทิ้งวัตถุที่เหลือไป เช่น ใต้ หิน ดิน ทราช ใสรวมกันมากระป๋องหนึ่งแล้วตัดเอาเฉพาะดินไว้เพียงอย่างเดียว ส่วนหินกับทราชก็ทิ้งไป เป็นต้น

การเลือกสรรความคิดมีหลักที่สำคัญอยู่อย่างหนึ่ง คือ ต้องตัดความคิดส่วนเกินหรือความคิดที่อยู่นอกขอบข่ายของเนื้อหาที่เราจะเขียนออก และคงไว้เฉพาะหัวข้อความคิดที่สนับสนุนหรือเกี่ยวข้องกับหัวข้อเรื่องหรือประโยคกล่าวนำเท่านั้น หรือหัวข้อความคิดใดเป็นความคิดอยู่ในประเด็นเดียวกันหรือซ้ำกันก็ตัดส่วนที่ซ้ำกันออกไป หรือยุบเข้ามารวมกันเป็นหัวข้อเดียวกัน ตัวอย่างเช่น ให้พิจารณาความคิดต่าง ๆ ที่ให้ไว้ได้ประโยคกล่าวนำข้างล่าง ว่ามีความคิดใดซึ่งเกี่ยวข้องกับเนื้อหาประโยคใจความ

ประโยคกล่าวนำ รถยนต์เป็นบ่อเกิดสำคัญ ที่ทำให้อากาศเสียในกรุงเทพมหานคร
ความคิด (ที่ประมวลมาได้ และยังไม่ได้เลือกสรร)

ก. การวิจัยของหน่วยงานของรัฐและเอกชนยืนยันว่า ตัวการที่ทำให้เกิดอากาศเสียมากที่สุด ในกรุงเทพมหานครคือรถยนต์ ซึ่งมีปริมาณมากกว่าอากาศเสียที่เกิดจากโรงงานอุตสาหกรรมทุกแห่งรวมกัน

ข. ก๊าซคาร์บอนมอนนอกไซด์ ซึ่งออกมาจากท่อไอเสียของรถยนต์ เป็นอากาศเสียที่พบอยู่ทั่วไปในเขตเมืองหลวง

ค. บริษัทสร้างรถยนต์หลายแห่งพยายามปรับปรุงเครื่องกำจัดไอเสียให้มีประสิทธิภาพขึ้น

ณ. ราคาของเครื่องกำจัดไอเสียในท้องตลาดแพงมาก

ง. แม้ว่าหน่วยงานของรัฐ (กทม.) ได้ออกกฎหมายและข้อห้ามไม่ให้รถยนต์ปล่อยควันดำออกมาเกินไป แต่ผู้ขับรถยนต์ส่วนมากก็มิได้ปฏิบัติตาม

จ. ข้อพิสูจน์ที่แสดงว่ารถยนต์ทำให้เกิดอากาศเสียก็คือ ถ้าบริเวณใดในเขตชานเมืองหลวงไม่มีรถยนต์หนาแน่น ที่นั่นมีอากาศเสียน้อยกว่าบริเวณที่ซึ่งมีรถหนาแน่น

ฉ. ผู้โดยสารไม่เคารพกฎจราจร ทำให้การจราจรในกรุงเทพมหานครเป็นอัมพาต

จะเห็นว่า ความคิด ข้อ ค. และ ณ. ไม่เกี่ยวกับเรื่องอากาศเสียในกรุงเทพมหานคร แต่เป็นเรื่องของเครื่องกำจัดไอเสีย ส่วนข้อ ฉ. พูดถึงเรื่องกฎจราจร ที่ไม่เกี่ยวกับเรื่องอากาศเสียเช่นเดียวกัน ดังนั้นความคิดที่เกี่ยวข้องและอยู่ในขอบข่ายของประโยคใจความก็คือ ข้อ ก. ข. ง. และ จ.

คราวนี้ขอให้เรากลับมาหาหัวข้อเรื่อง “ปัญหาความไม่เสมอภาคของการศึกษาในประเทศไทย” ซึ่งได้ประมวลหัวข้อความคิดไว้แล้ว 15 ข้อ แล้วมาพิจารณากันทีละข้อว่า มีความคิด

อะไรที่อยู่นอกประเด็นของเรื่อง ก็จะพบว่าหัวข้อความคิดใน ข้อ 12. เหตุอันเนื่องจากเด็กยากจน เข้ากับหัวข้อความคิดข้อ 3. เหตุอันเนื่องมาจากสภาพเศรษฐกิจ คือหัวข้อความคิดใน ข้อ 12. เป็น ส่วนหนึ่งในหัวข้อความคิด ข้อ 3. นำมาบูรรวมอยู่ในข้อ 3. ได้ จึงตัดข้อ 12. ทิ้งไป ส่วนความคิด ในข้อ 13. เหตุอันเนื่องจากเด็กไม่เอาใจใส่ ข้อ 14. เหตุอันเนื่องจากมีครูมากเกินไป จนครูล้นงาน และ ข้อ 15. สังคมแบ่งออกเป็นชนชั้น ทำให้เกิดการแก่งแย่งที่เรียน ทั้งสามหัวข้อความคิดนี้กล่าว ออกนอกประเด็นของเรื่องและไม่สมเหตุผลจึงตัดทิ้งไป ดังนั้นหัวข้อความคิดที่เกี่ยวข้องกับ ขอบข่ายของหัวข้อเรื่องจึงมีเท่ากับจำนวนที่เหลืออยู่ก็คือ ข้อ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 และ 11 แต่หัวข้อความคิดเหล่านี้ยังไม่ได้จัดหมวดหมู่อย่างเป็นระเบียบ จึงต้องนำไปจัดหมวดหมู่ในขั้นตอน ต่อไป

3. การจัดหมวดหมู่ความคิดของเรื่อง

การจัดหมวดหมู่ได้แก่การแบ่งเนื้อหาหรือสิ่งที่จะพูดถึงออกเป็นพวกเป็นเหล่าเป็นกลุ่ม เป็นก้อน เพื่อให้เข้าระเบียบกับพวก เหล่า หรือกลุ่ม ก้อน เหล่านั้น ตัวอย่างเช่น ถ้าเราพูดว่า “แดง น้ำเงิน เขียว แดง” หมายความว่าเราจัดสิ่งๆ ที่พูดถึงนี้ตามพวกของ “สี” หรือพูดว่า “ชั่วโมง วัน เดือน ปี” หมายความว่าเราจัดสิ่งเหล่านี้เข้าในพวกของ “เวลา” หรือ “หน่วยบอกเวลา” ฯลฯ

การจัดหมวดหมู่ความคิดต้องอาศัย ความคล้ายคลึง และ ความแตกต่าง เป็นหลักในการจัด และต้องมีหลักสำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือ ถือเอาเกณฑ์ของอะไรเป็นหลัก ในการจัดแต่ละ ครั้งคือถ้าสิ่งนั้นมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันหรือเหมือนกันตามเกณฑ์นั้นก็อยู่ในพวกเดียวกัน แต่ถ้ามี ลักษณะแตกต่างออกไปตามเกณฑ์นั้นก็จัดว่าอยู่คนละพวกหรือคนละประเภท ดังตัวอย่างเช่น ถ้า เราต้องการแยกแยะชื่อต่อไปนี้ออกเป็นพวก ๆ คือ “ดาวเรือง ไก่เล็กฮอร์น ทานตะวัน บัวขาว ปลาทอง ลิงเผือก”

พืช	สัตว์
ดาวเรือง	ไก่เล็กฮอร์น
ทานตะวัน	ปลาทอง
บัวขาว	ลิงเผือก

แต่ถ้าแยกหมวดหมู่ของชื่อเหล่านี้เสียใหม่ ตามประเภทของสี จะได้ดังนี้

สีขาว	สีเหลือง
-------	----------

ไก่เล็กฮอร์น   คาวเรือง
ลิงเผือก   ทานตะวัน
บัวขาว   ปลาทอง

แม้แต่เรื่องที่เราจะกล่าวถึงเพียงเรื่องเดียว เช่น “คน” หากแบ่งออกเป็นพวก ๆ ตามเกณฑ์ที่ต่างกันออกไป ก็จะจัดออกได้หลายแบบ เช่น

ถ้ายึดเอาเพศเป็นหลัก ก็จะแบ่งออกได้เป็นผู้หญิงกับผู้ชาย

ถ้ายึดเอาสติปัญญาเป็นหลัก ก็จะแบ่งออกได้เป็น คนโง่ กับ คนฉลาด

ถ้ายึดเอาฐานะเป็นหลัก ก็จะแบ่งออกได้เป็น คนจน กับ คนร่ำรวย

ถ้ายึดเอาส่วนสูงเป็นหลัก ก็จะแบ่งออกได้เป็น คนสูง กับ คนไม่สูง เป็นต้น

คราวนี้ขอให้เรากลับไปหัวข้อเรื่อง “ปัญหาความไม่เสมอภาคทางการศึกษาในประเทศไทย” ที่เราได้เลือกสรรความคิดของเรื่องไว้แล้ว จะเห็นว่ามีความคิดที่เกี่ยวข้องกับประโยคกล่าวมาเพียง 11 ประเด็นเท่านั้น คือ

1. ความเหลื่อมล้ำอันเกิดจากสภาพแวดล้อม
2. ความเหลื่อมล้ำอันเกิดจากระบบการศึกษา
3. เหตุอันเนื่องจากสภาพเศรษฐกิจ
4. เหตุอันเนื่องจากสังคม
5. เหตุอันเนื่องจากระบบการบริหาร
6. เหตุอันเนื่องจากความสามารถของบุคคล
7. เหตุอันเนื่องจากการศึกษาอยู่ในวงจำกัด
8. เหตุอันเนื่องจากการสอบคัดเลือก
9. เหตุอันเนื่องจากความแตกต่างในคุณภาพของการศึกษา
10. เหตุอันเนื่องจากภาระด้านการลงทุนในแต่ละระดับการศึกษาไม่เสมอภาคกัน
11. เหตุอันเนื่องจากการจัดการศึกษาของเอกชน

ความคิดทั้งหมดมีความคิดสำคัญหรือความคิดหลัก ที่เป็นโครงใหญ่ของเรื่องอยู่ 2 ประเด็น ส่วนอีก 9 ประเด็น เป็นเพียงความคิดสนับสนุน ขอให้มาพิจารณาว่าความคิดอีก 9 ประเด็นย่อยนี้ ถ้าแยกออกเป็นกลุ่มก่อน มีความคิดในประเด็นใดไปสนับสนุนหรืออยู่ในพวกประเด็นสำคัญอันแรกและประเด็นที่สอง เราอาจแยกออกได้ดังนี้

ความคิดหลัก 1   ความเหลื่อมล้ำอันเกิดจากสภาพแวดล้อม

มีความคิดย่อยที่สนับสนุนอยู่ 4 ประเด็น คือ

ความคิดย่อย 1 เหตุเนื่องมาจากสภาพเศรษฐกิจ

ความคิดย่อย 2 เหตุเนื่องมาจากสังคม

ความคิดย่อย 3 เหตุเนื่องมาจากระบบการบริหาร

ความคิดย่อย 4 เหตุเนื่องมาจากความสามารถของบุคคล

ความคิดหลัก 2 ความเหลื่อมล้ำอันเกิดจากระบบการศึกษา

มีความคิดย่อยที่สนับสนุนอยู่ 5 ประเด็น คือ

ความคิดย่อย 1 เหตุเนื่องมาจากการศึกษาอยู่ในวงจำกัด

ความคิดย่อย 2 เหตุเนื่องมาจากความแตกต่างในคุณภาพของการศึกษา

ความคิดย่อย 3 เหตุเนื่องมาจากการสอบคัดเลือก

ความคิดย่อย 4 เหตุเนื่องมาจากภาระด้านการลงทุนในแต่ละระดับการศึกษาไม่
เสมอภาคกัน

ความคิดย่อย 5 เหตุเนื่องมาจากการศึกษาของเอกชน

เมื่อถึงขั้นตอนนี้ จะเห็นว่าการจัดระเบียบความคิดของเรื่องที่จะเขียนเริ่มเข้ารูปรอย
พอที่จะเห็นเนื้อหาอะไรเป็นความคิดหลักและความคิดรอง แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ตอนนี้อย่าเพิ่งรีบ
ลงมือเขียนเพราะมีอีกขั้นตอนหนึ่งที่เราจะได้ทราบ คือ การจัดลำดับความคิด

4. การจัดลำดับความคิด

การจัดลำดับความคิด คือ การนำเอาหมวดหมู่ของความคิดที่ได้จัดระเบียบแล้ว (จาก
ข้อ 3.) มาเรียงลำดับกันว่าควรเอาประเด็นอะไรพูดก่อนหรือพูดทีหลัง ให้ประเด็นเหล่านั้น
เกี่ยวข้องกันหรือเป็นเหตุเป็นผลกันโดยตลอดเป็นอย่างไร จริงอยู่แม้ว่าเราจะได้จัดระเบียบความคิด
ออกเป็นหมวดหมู่หรือเข้าประเภทแล้วก็ตาม แต่ถ้าเนื้อหาความคิดนั้นยังไม่เรียงลำดับกันก็
ก่อให้เกิดความสับสนหรือไม่สมเหตุสมผลได้มากเหมือนกัน ขอยกตัวอย่างง่าย ๆ เช่น ถ้าเรา
ต้องการพูดถึงเรื่องต่อไปนี้ จะต้องลำดับความคิดอย่างไร

หัวข้อเรื่อง การปกกกล้วยกิน

จุดมุ่งหมาย จงแสดงวิธีปกกกล้วยกินมาตามลำดับขั้น

ประโยคกล่าวนำ การปกกกล้วยกิน มีวิธีปฏิบัติอยู่แปดประการ

ความคิด ความคิดที่สนับสนุนประโยคกล่าวนำมีอยู่ 8 ประเด็น แต่ยังไม่
เรียงลำดับ มีดังนี้

- ใช้มือซ้ายถือกล้วย
- ใช้มือขวานึกเปลือกกล้วยตรงหัวขั้วให้ขาดออก แล้วปอกเปลือกกล้วยลงมาตามแนวยาวจนถึงขั้วล่างของผล
- เลือกกล้วยสุกที่มีผลงาม
- โยนเปลือกกล้วยทิ้งตะกร้า
- ปอกเปลือกกล้วยให้หมดทั้งผลด้วยวิธีเดิม
- ค่อย ๆ แกะลอกเนื้อเยื่อที่อยู่ระหว่างเปลือกกับเนื้อกล้วยออก
- แกะจุดเน่าหรือรอยช้ำออกจากเนื้อกล้วย
- ยื่นกล้วยเข้าปาก แล้วเคี้ยวช้า ๆ จนหมดผล

แม้ว่ามีความคิดถึงแปดอย่างที่เกี่ยวกับการปอกกล้วยกิน แต่ยังไม่ได้จัดความคิดให้เป็นไปตามลำดับว่าจะพูดอะไรก่อนหลัง สมมติว่าเราต้องการอธิบายการปอกกล้วยกินตามขั้นตอนก่อนหลัง ก็ต้องลำดับความคิดเสียใหม่ ให้เป็นไปตามลำดับดังนี้ คือ

- (1) เลือกกล้วยสุกที่มีผลงาม
- (2) ใช้มือซ้ายถือกล้วย
- (3) ใช้มือขวานึกเปลือกกล้วยตรงหัวขั้วให้ขาดออก แล้วปอกเปลือกกล้วยลงมาตามแนวยาวจนถึงขั้วล่างของผล
- (4) ปอกเปลือกกล้วยให้หมดทั้งผลด้วยวิธีเดิม
- (5) ค่อย ๆ แกะลอกเนื้อเยื่อที่อยู่ระหว่างเปลือกกับเนื้อกล้วยออก
- (6) แกะจุดเน่าหรือรอยช้ำออกจากเนื้อกล้วย
- (7) ยื่นกล้วยเข้าปาก แล้วเคี้ยวช้า ๆ จนกล้วยหมดผล
- (8) โยนเปลือกกล้วยทิ้งตะกร้า

วกกลับมาหัวข้อเรื่อง “ปัญหาความไม่เสมอภาคทางการศึกษาในประเทศไทย” ที่ได้จัดหมวดหมู่ความคิดของเรื่องไว้แล้ว ซึ่งมีความคิดหลักหรือความคิดสำคัญอยู่ 2 ประเด็น และมีความคิดรองหรือความคิดย่อยอยู่ 9 ประเด็น ขอให้มาพิจารณาว่าจะจัดลำดับความคิดใหญ่และความคิดรองอย่างไร จึงจะให้ประเด็นทั้งหมดเป็นเหตุเป็นผลกัน และมีความเกี่ยวเนื่องกันโดยตลอดจากประเด็นความคิดใหญ่และความคิดสนับสนุน เราสามารถจัดลำดับว่าจะพูดอะไรก่อนหลังให้เป็นไปตามลำดับดังนี้

1. ความเหลื่อมล้ำอันเกิดจากสภาพแวดล้อมมีอยู่ 4 สาเหตุ คือ

- ก. เหตุอันเนื่องมาจากสภาพเศรษฐกิจ
  - ข. เหตุอันเนื่องมาจากสังคม
  - ค. เหตุอันเนื่องมาจากระบบการบริหาร
  - ง. เหตุอันเนื่องมาจากความสามารถของบุคคล
2. ความเหลื่อมล้ำอันเกิดจากระบบการศึกษามีอยู่ 5 สาเหตุ คือ
- ก. เหตุอันเนื่องมาจากการศึกษาอยู่ในวงจำกัด
  - ข. เหตุอันเนื่องมาจากความแตกต่างในคุณภาพของการศึกษา
  - ค. เหตุอันเนื่องมาจากการสอบคัดเลือก
  - ง. เหตุอันเนื่องมาจากภาระด้านการลงทุนในแต่ละระดับการศึกษาไม่เสมอภาคกัน
  - จ. เหตุอันเนื่องมาจากการจัดการศึกษาของเอกชน

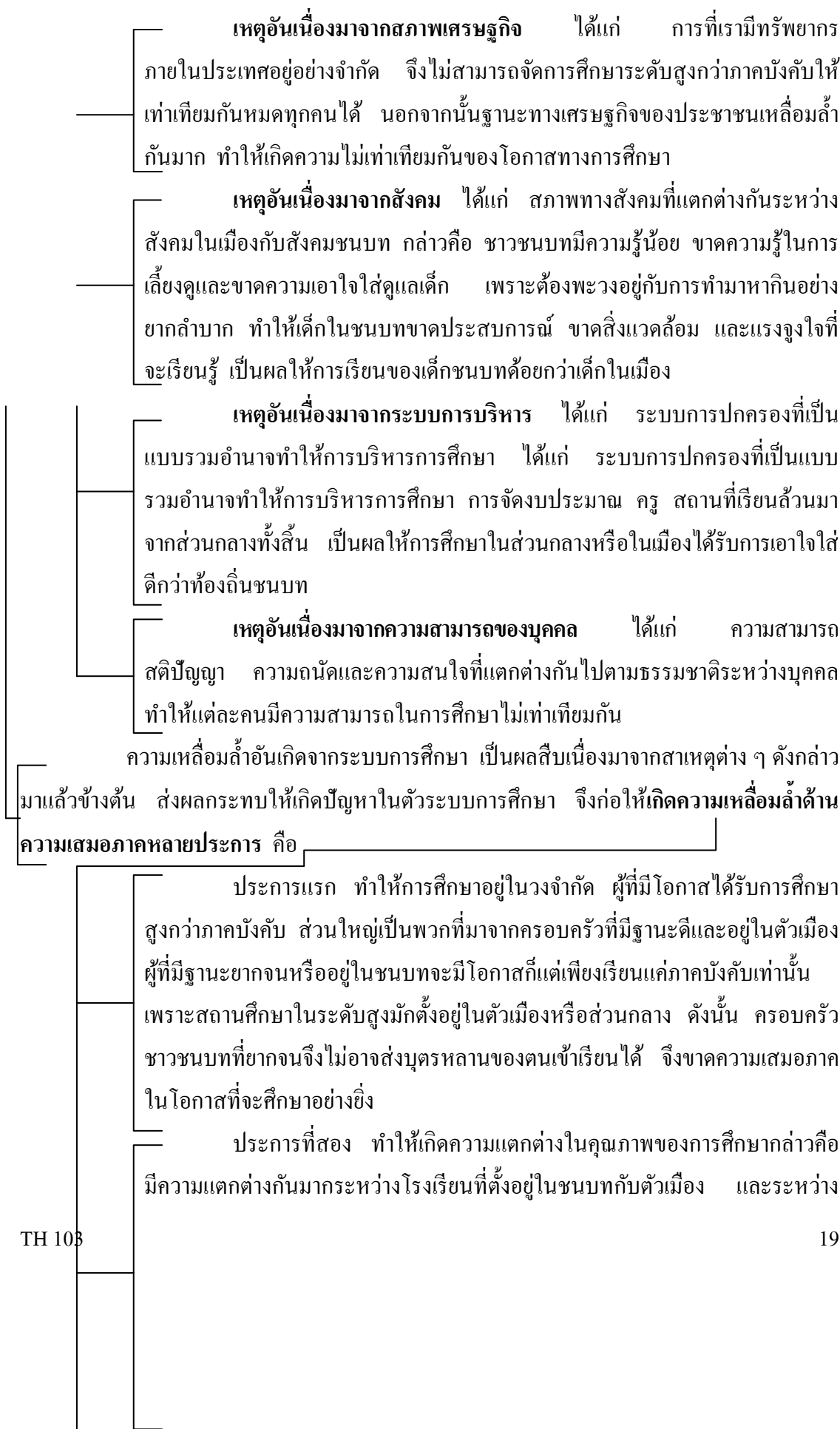
การจัดลำดับความคิดของเรื่องให้ต่อเนื่องกัน อาจจะทำได้หลายแบบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเนื้อหาของเรื่องที่จะเขียน เช่น อาจจะทำลำดับความคิดเรียงตามลำดับเวลา ตามเหตุและผล ตามพื้นที่ ฯลฯ (ดูรายละเอียดการจัดลำดับความหน้า 85-93 ในบทที่ 3 ประกอบ)

5. การขยายความคิดของเรื่อง

การขยายความคิดของเรื่องเป็นขั้นตอนจัดระเบียบความคิดของเรื่องที่ได้จัดลำดับมาแล้วเป็นอย่างดีจากข้อ 4. คือนำเอาหัวข้อความคิดมาใส่รายละเอียดสนับสนุนลงไปให้สมบูรณ์ ให้ผู้อ่านได้เข้าใจว่าประเด็นความคิดหลักและความคิดรองมีเนื้อหาอะไรบ้าง แต่ละประเด็นความคิดมีความเชื่อมสัมพันธ์กันอย่างไร และประกอบขยายกันอย่างไร และที่สำคัญคือทุกประเด็นความคิดต้องสนับสนุนหัวข้อเรื่องที่จะกล่าวเสมอ หัวข้อเรื่อง “ปัญหาความไม่เสมอภาคทางการศึกษาในประเทศไทย” ซึ่งได้ลำดับความคิดประเด็นต่าง ๆ ไว้แล้ว เมื่อนำมาสานต่อในขั้นขยายความคิด ก็จะได้เรื่องราวเนื้อหาที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันทำนองนี้

ความไม่เสมอภาคทางการศึกษา อาจกล่าวได้ว่าเกิดจากปัจจัยหลายอย่าง แต่เมื่อสรุปอย่างรวบรัดแล้ว มีอยู่สองประการ คือ ประการแรกเพราะความเหลื่อมล้ำอันเกิดจากสภาพแวดล้อม และประการที่สอง เพราะความเหลื่อมล้ำที่เกิดจากระบบการศึกษาเอง

ความเหลื่อมล้ำอันเกิดจากสภาพแวดล้อม ได้แก่	ความเหลื่อมล้ำเป็นองค์ประกอบ	
ภายนอกของระบบการศึกษา ได้แก่ เหตุอันเนื่องมาจากสภาพเศรษฐกิจ สังคม ระบบบริหาร		
และความสามารถของบุคคล		

ต่างจังหวัดกับกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้เพราะโรงเรียนในตัวเมืองได้รับความสนับสนุนจากรัฐบาลในด้านการจัดสรรงบประมาณ ครู และวัสดุอุปกรณ์มากกว่าโรงเรียนในชนบท และในทำนองเดียวกันโรงเรียนในกรุงเทพฯ ได้รับการสนับสนุนในอัตราส่วนที่สูงกว่าโรงเรียนในต่างจังหวัด จึงทำให้เกิดความไม่เสมอภาคในด้านคุณภาพการศึกษา

ประการที่สาม ทำให้เกิดความไม่เสมอภาคในด้านการคัดเลือกเรียนต่อในระดับสูง กล่าวคือ เพราะคัดเลือกโดยใช้ข้อสอบที่ขาดความเที่ยงตรงและใช้วิธีสอบวัดความรู้ในองค์ประกอบด้านเนื้อหาวิชาที่เรียนเพียงอย่างเดียว โดยไม่คำนึงถึงองค์ประกอบด้านอื่น ซึ่งการสอบเช่นนี้ ทำให้เด็กที่มีฐานะดีมักได้เปรียบกว่า ดังสาเหตุที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

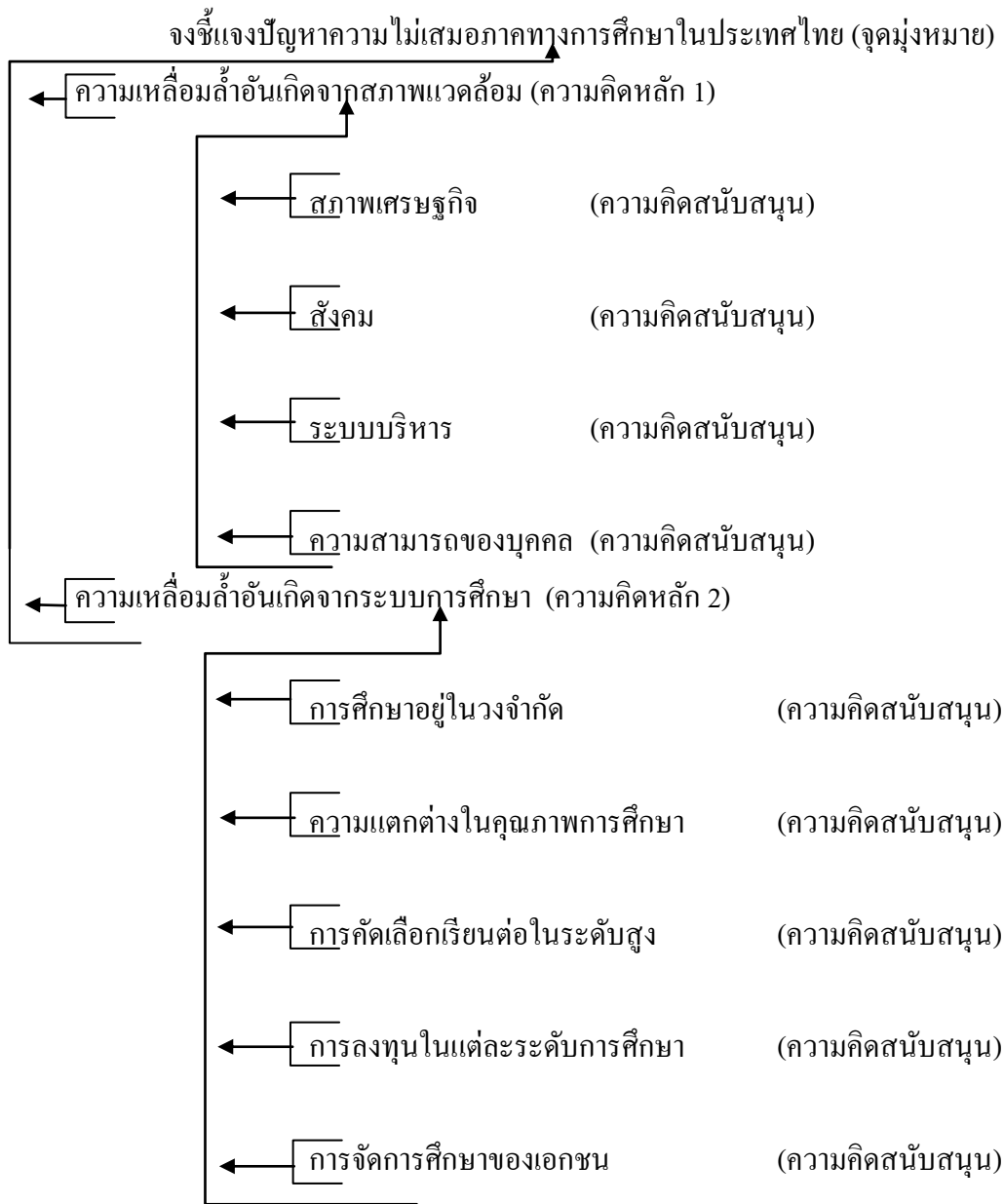
ประการที่สี่ การรับภาระด้านการลงทุนในแต่ละระดับการศึกษาไม่เสมอภาคกัน คือในระดับอุดมศึกษารัฐต้องรับภาระการลงทุนสูงกว่าระดับมัธยมศึกษา ทั้งที่การศึกษาในระดับประถมศึกษาภาคบังคับ ที่คนส่วนมากควรจะได้รับการลงทุนอย่างเท่าเทียมกัน แต่กลับไปทุ่มเททุนให้แก่คนระดับสูงเพียงระดับเดียวมากเกินไป

ประการสุดท้าย การจัดการศึกษาของเอกชนก่อให้เกิดความเสมอภาค กล่าวคือ จากการที่กำหนดให้โรงเรียนราษฎร์เก็บเงินในอัตราที่ทางการกำหนด มีผลทำให้โรงเรียนราษฎร์หาทางออกโดยการเก็บเงินกินเปล่าและจ้างครูในอัตราต่ำกว่าวุฒิ ทำให้เกิดโรงเรียนที่มีคุณภาพแตกต่างกันตามจำนวนเงินกินเปล่าที่เรียกเก็บ โรงเรียนที่เรียกเก็บเงินกินเปล่าสูง เด็กยากจนจะมีโอกาสเข้าเรียนยาก ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมและไม่เสมอภาคเป็นอย่างมาก

ขอให้สังเกตการประกอบขยายความคิดต่อเนื่องกันไปเป็นขั้นตอน คือ ข้อความในของย่อหน้าที่ย่อเข้าเข้าไปทางขวามือ ไปประกอบขยายข้อความในย่อหน้าที่ย่อเข้าน้อยกว่า ส่วนข้อความของย่อหน้าที่ได้ระดับเดียวกันไม่ได้ประกอบขยายกัน ต่างก็เป็นความคิดที่ไปสนับสนุนย่อหน้าอื่น ซึ่งเป็นความคิดหลักหรือความคิดที่สำคัญกว่า คือ ย่อหน้าที่ย่อเข้าไปในระดับ 3 ขยายย่อหน้าที่ย่อเข้าไปในระดับ 2 และย่อหน้าที่ย่อเข้าไปในระดับ 2 ขยายย่อหน้าที่ย่อเข้าไปในระดับ 1 และทุกความคิดต่างก็พุ่งไปสู่จุดหมายของเรื่อง เขียนสรุปด้วยเส้นโยงให้เข้าใจง่าย ๆ ดังนี้

หัวข้อเรื่อง

สรุปใจความสำคัญบทที่ 1

สาระสำคัญในบทนี้เป็นจุดเริ่มต้นของการเตรียมพูดหรือเขียนซึ่งจะต้องเตรียมเนื้อหาที่จะแสดงออก รวมทั้งจัดระเบียบความคิดของเนื้อหาที่จะกล่าว

การเตรียมเนื้อหาในที่นี้หมายถึง การเตรียมหัวข้อเรื่อง ซึ่งควรทำตามขั้นตอนที่ให้ไว้โดยลำดับคือเลือกหัวข้อเรื่องที่เหมาะสม รู้จักจำกัดขอบข่ายหัวข้อเรื่องให้ได้ขนาดพอเหมาะกับความ

5. “การสูญบุหรืทำให้เสียเงิน เสียบุคลิก และเสียสุขภาพ” ข้อความนี้เป็นประโยคกล่าวนำหรือประโยคจำกัดขอบข่ายเนื้อหาที่แบ่งความคิดหลักออกเป็นกี่ส่วน

- 1) 2 ส่วน
- 2) 3 ส่วน
- 3) 4 ส่วน
- 4) 5 ส่วน

เฉลย ข้อ 2) แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ เสียเงิน เสียบุคลิก และเสียสุขภาพ

เมื่อได้เตรียมเนื้อหาตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาแล้ว ต่อมาเป็นการนำเอาเนื้อหามาจัดระเบียบความคิด ให้ง่ายต่อความเข้าใจ

การจัดระเบียบความคิด เป็นการนำเอารายละเอียดต่าง ๆ ของเนื้อหามาเรียบเรียงให้เป็นระเบียบ เป็นลำดับ มีความต่อเนื่องกัน ซึ่งมีขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้

1. **ขั้นรวบรวม** เป็นขั้นตอนที่เก็บรายละเอียดหรือข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับหัวข้อเรื่องให้มากที่สุด ทั้งที่เป็นรายละเอียดสำคัญและรายละเอียดปลีกย่อย

2. **ขั้นเลือกสรร** เป็นขั้นตอนที่พิจารณารายละเอียดต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ในขั้นแรก ว่ามีรายละเอียดใดบ้างที่น่าจะแปลกลบหรือไม่เกี่ยวข้องกับหัวข้อเรื่อง ให้ตัดรายละเอียดส่วนนั้นทิ้งไป

3. **ขั้นจัดหมวดหมู่** เป็นขั้นตอนที่นำรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อเรื่องทั้งหมดมาแยกเป็นความคิดหลักและความคิดรอง ความคิดหลักคือ รายละเอียดที่มีความสำคัญ ส่วนความคิดรองคือ รายละเอียดที่ประกอบความคิดหลักอีกชั้นหนึ่ง

4. **ขั้นจัดลำดับ** เป็นขั้นตอนที่นำเอาความคิดหลักและความคิดรองมาจัดระเบียบอีกครั้งหนึ่ง ว่าควรจะนำความคิดใดกล่าวก่อนหรือกล่าวทีหลัง จึงจะทำให้รายละเอียดต่าง ๆ ต่อเนื่องกันเป็นลำดับ

สาระสำคัญของการจัดระเบียบความคิด คือ ให้นักศึกษาแยกแยะความคิดหลักหรือความคิดสำคัญของหัวข้อเรื่องจากประโยคกล่าวนำหรือประโยคจำกัดขอบข่ายเนื้อหาให้ถูกต้อง และให้นักศึกษาพิจารณารายการความคิดที่กำหนดมาให้ทั้งหมด ว่ามีรายการความคิดใดเป็นความคิดหลักรายการความคิดใดเป็นความคิดย่อยหรือความคิดสนับสนุนความคิดหลัก และรายการความคิดใดเป็นความคิดที่อยู่นอกขอบข่ายเนื้อหาของหัวข้อเรื่องตามที่ระบุไว้ในประโยคจำกัดขอบข่ายเนื้อหา

แบบทดสอบ

คำชี้แจง กำหนดประโยคจำกัดขอบข่ายเนื้อหา และรายการความคิดต่าง ๆ มาให้ จงนำรายการความคิดดังกล่าวไปจัดระเบียบความคิดในรูปของประเด็นความคิดหลัก ความคิดย่อย และความคิดที่อยู่นอกขอบข่ายเนื้อหา โดยนำไปตอบคำถามในข้อ 1-5

ประโยคจำกัดขอบข่ายเนื้อหา: หนังสือที่ข้าพเจ้าอ่านมีทั้งหนังสืออ่านเล่น และหนังสือวิชาการ รายการความคิด

1. ข้าพเจ้าอ่านหนังสือเป็นประจำ
2. หนังสือนิยายอิงประวัติศาสตร์
3. หนังสือนวนิยายวิทยาศาสตร์
4. หนังสือกวีนิพนธ์
5. หนังสือคุณภาพดีหายาก
6. หนังสือหลักการบริหาร
7. หนังสือหลักเศรษฐศาสตร์
8. หนังสือจิตวิทยา
9. หนังสืออ่านเล่น
10. หนังสือวิชาการ

คำถาม

- ข้อ 1. ความคิดหลัก 1 คือรายการข้อใด
- ข้อ 2. ความคิดหลัก 2 คือรายการข้อใด
- ข้อ 3. ความคิดย่อยของความคิดหลัก 1 คือรายการข้อใด
- ข้อ 4. ความคิดย่อยของความคิดหลัก 2 คือรายการข้อใด
- ข้อ 5. ความคิดที่อยู่นอกขอบข่ายเนื้อหา คือรายการข้อใด

เฉลยแนวคำตอบ

ก่อนตอบคำถาม ต้องพิจารณาเสียก่อนว่า ประโยคจำกัดขอบข่ายเนื้อหาหรือประโยคกล่าว นำ แบ่งความคิดหลักออกเป็นกี่ส่วน จากตัวอย่างนี้ประโยคจำกัดขอบข่ายเนื้อหาแบ่งความคิดหลักออกเป็น 2 ส่วน คือ หนังสืออ่านเล่น กับ หนังสือวิชาการ ดังนั้นคำตอบในข้อ 1 ความคิดหลัก 1 คือรายการที่ 9 และคำตอบข้อ 2 ความคิดหลัก 2 คือรายการที่ 10

สำหรับความคิดย่อยของความคิดหลัก 1 คือ ชนิดหรือตัวอย่างของหนังสืออ่านเล่น ได้แก่ หนังสือนิยายอิงประวัติศาสตร์ หนังสือนวนิยายวิทยาศาสตร์ และหนังสือกวีนิพนธ์ ดังนั้นคำตอบในข้อ 3 คือ รายการข้อ 2, 3 และ 4 และความคิดย่อยของความคิดหลัก 2 คือชนิดหรือตัวอย่างของหนังสือวิชาการ ได้แก่ หนังสือหลักการบริหาร หนังสือหลักเศรษฐศาสตร์ และหนังสือจิตวิทยา ดังนั้นคำตอบในข้อ 4 คือรายการข้อ 6, 7 และ 8

ส่วนความคิดที่อยู่นอกขอบข่ายเนื้อหา ได้แก่ รายการข้อ 1 ข้าพเจ้าอ่านหนังสือเป็นประจำ เป็นการบอกนิสัยการอ่าน ไม่ใช่ชนิดของหนังสือ และรายการข้อ 5 กล่าวถึงคุณภาพของหนังสือ ไม่เกี่ยวกับชนิดของหนังสือทั้ง 2 รายการนี้ จึงอยู่นอกขอบข่ายเนื้อหา ดังนั้นคำตอบข้อ 5 ได้แก่ รายการข้อ 1 กับ 5